

Cikkismertetés: Alkalmas volt a minimumegységár az alkoholfogyasztás visszaszorítására Skóciában és Walesben?

Article review: Has the minimum unit price been effective in reducing alcohol consumption in Scotland and Wales?

Ismertető: Vitrai József

Ismertetett cikk: Anderson, P., O'Donnell, A., Kaner, E., Llopis, E. J., Manthey, J., & Rehm, J. (2021). Impact of minimum unit pricing on alcohol purchases in Scotland and Wales: controlled interrupted time series analyses. *The Lancet. Public health*, 6(8), e557–e565. [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(21\)00052-9](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(21)00052-9)

Kulcsszavak: alkoholfogyasztás; minimumegységár; szakpolitikai eszköz
Keywords: alcohol consumption; minimum unit price; policy tool

Beküldve: 2022. 12. 28., elfogadva: 2022. 03. 22., doi: [10.24365/ef.v63i2.7875](https://doi.org/10.24365/ef.v63i2.7875)

HÁTTÉR

Az alkoholfogyasztás és az általa okozott károk csökkentésére irányuló szakpolitikai lehetőségként Skócia 2018. május 1-jén bevezette az eladott egységnyi (8 gramm) alkohol 50 brit penny minimálárát. Wales 2020. március 2-án követte a példát, ugyanezzel a minimumegységárral (*minimum unit price*). Jelen kutatás a háztartások vásárlási adatait elemezte, hogy értékelje e szakpolitikai lehetőség hatását Skócia esetében középtávon, Wales esetében pedig rövidtávon.

MÓDSZEREK

Az adatforrás a *Kantar WorldPanel* háztartási vásárlási adatbázisa volt, amely az elemzés idején 35 242 brit háztartás vásárlásait tartalmazta, illetve részletes információt szolgáltatott 1,24 millió különálló alkoholvásárlásról 2015-18-ban és 2020 első felében. Az adatbázis a résztvevők által valamennyi hazavitt áru vonalkódjának beszkenelt és a vásárlási blokkok alapján ellenőrzött tételét tartalmazza. A minimumegységár Skóciában való bevezetésének hatását az észak-angliai, a walesiét pedig nyugat-angliai vásárlásokat kontrollként használva elemezték. A minimumegységárral kapcsolatos vizsgált mutatók a következők voltak: a vásárolt alkohol grammonkénti ára, a vásárolt alkohol grammja és az alkoholra költött pénzösszeg.

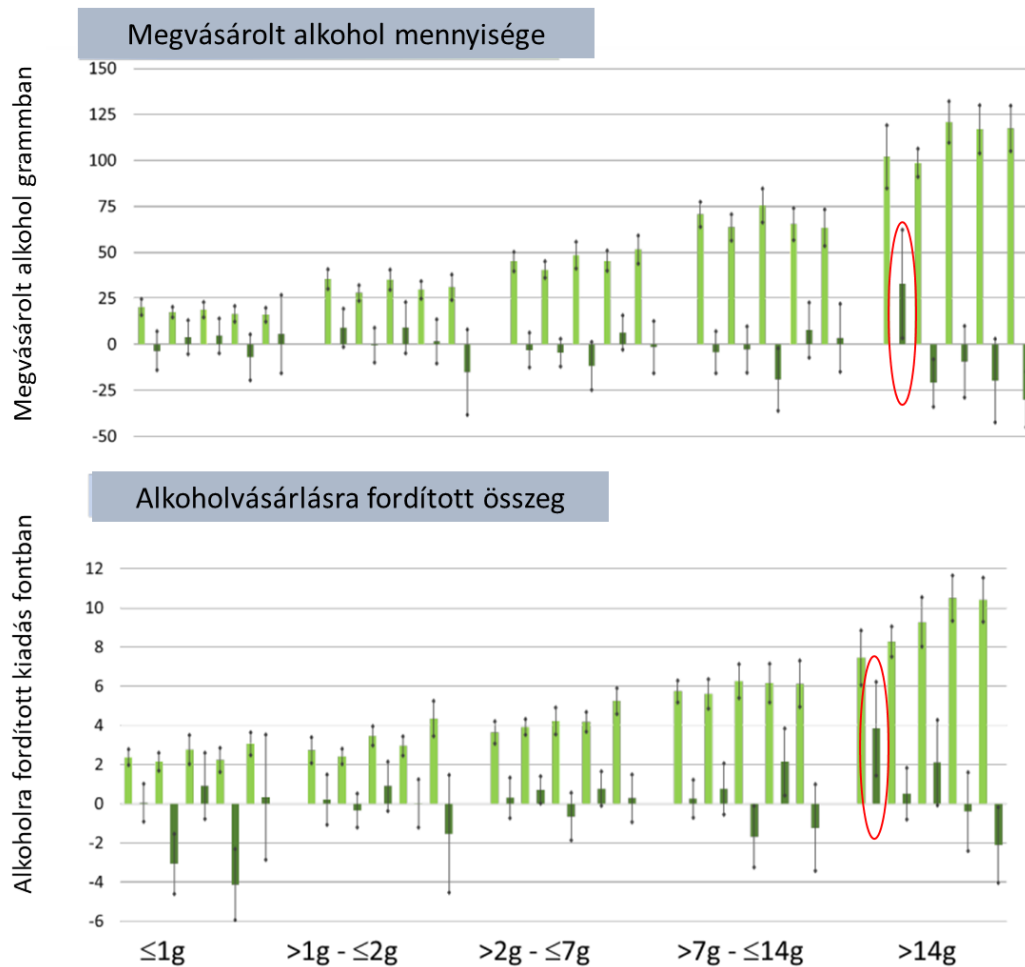
EREDMÉNYEK

Skóciában a minimumegységár 2018-as bevezetését követő áremelkedések és vásárlási csökkenések 2020 első felében is fennmaradtak. 2020-ban a Skócia és Észak-Anglia között különbség grammonként 0,74 p (95%CI: 0,72–0,76), azaz 7,6%-os volt az áremelkedés. A vásárlás csökkenés 7,06 g (6,66–7,47), azaz 7,7%-os volt az alkoholt vásárló felnőtt háztartásokban naponta. Walesben a minimumegységár bevezetése hasonló eredményekhez vezetett. A különbség Wales és Nyugat-Anglia között 0,84 p/gramm (0,73–0,95) volt, azaz az áremelkedés 8,2%-os volt. A vásárlások csökkenése 7,05 grammal (6,46–7,64), azaz 8,6%-kal csökkentek az alkoholt vásárló felnőtt háztartásokban naponta. Skóciában és Walesben az összes alkoholvásárlás csökkenése nagyrészt azokra a háztartásokra korlátozódott, amelyek a legtöbb alkoholt vásárolták. [1. ábra; jobb szélső oszlopok]

A minimumegységár bevezetése nem járt együtt az általában kis mennyiségű alkoholt vásárló háztartások és különösen az alacsony jövedelműek alkoholra fordított kiadásainak növekedésével. Ugyanakkor, a sok alkoholt fogyasztó, alacsony jövedelmű háztartásokban megnövekedett mind a fogyasztás, mind az alkohol vásárlására fordított összeg, amint az az 1. ábrán megfigyelhető.

A változásokat nem befolyásolta a COVID-19 járvány miatti elzárás 2020. március 26-i bevezetése az Egyesült Királyságban.

1. ábra: Minimumegységár bevezetésének hatása az alkoholvásárlásra és a kiadásokra az átlagosan vásárolt mennyiség és a háztartási jövedelem alapján képzett csoportokban

Forrás: ismertett cikk Függelék 20. ábra

Megjegyzés: A világoszöld oszlopok a minimumegységár bevezetése előtti értékeket, a sötétzöld oszlopok a bevezetés utáni változást mutatják. Az átlagosan vásárolt alkohol mennyisége alapján képzett öt csoporton belül az öt oszloppár a balról-jobbra növekvő háztartási jövedelem szerinti értékeket mutatják. Piros ellipszisek jelölik a legtöbbet fogyasztó és egyben legalacsonyabb jövedelmű háztartásoknak a minimumegységár bevezetése után megnövekedett fogyasztását és kiadását.

KÖVETKEZTETÉSEK

A minimumegységár pozitív, célzott hatását alátámasztó bizonyítékokat tovább erősítik a Skóciára és Walesre vonatkozó összehasonlítható eredmények. A minimumegységár hatása

tartósnek bizonyult, hiszen Skóciában 2018-tól 2020 első feléig fennmaradt. Emellett hatékony alkoholpolitikai eszköz a szeszes italok kiskereskedelmen kívüli vásárlásainak csökkentésére, ezért széles körű elterjesztése megfontolandó.

AJÁNLÁS A HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

Az ismertett cikk bizonyítja, hogy a minimumegységár bevezetése az alkoholfogyasztás visszaszorítására hatásos eszköz. Ilyen intézkedés magyarországi bevezetését követően hasonló eredményekre számíthatnánk.

A minimumegységár bevezetése Skóciában és Walesben megemelte a sokat fogyasztó és alacsony jövedelmű háztartásokban az alkoholfogyasztást, Ez felhívja a figyelmet arra, a társadalmi viszonyokba mélyen beágyazott viselkedésre, amely miatt az alkoholfogyasztásra is irányuló beavatkozások és

intézkedések hatása gyakran nem előre kiszámítható. Bár az ismertetett vizsgálatban a szerzők nem tárgyalják az ellentétes hatás lehetséges okait, feltételezhető, hogy a függővé vált fogyasztók esetében hiába emelkedik az alkohol ára, a függés miatt a fogyasztásuk nem csökken. Igaz, ez még csak ebben a csoportban a hatástalanságra lenne magyarázat, az emelkedő fogyasztásra nem. Ennek oka lehet például az életszínvonal általános emelkedése, azaz a szabadon elkölthető jövedelemnek a vizsgált időszakban bekövetkezett megnövekedése. Ez természetesen a többi fogyasztási és jövedelmi csoportban is emelhetne volna a fogyasztást, de úgy látszik, a feltehetően nem függők esetében az emelkedő áraknak visszatartó hatása lehetett. Hasonlóan ellentétes hatást lehetett megfigyelni a 2011-ben bevezetett népegészségügyi termékadó hazai bevezetését követően, ugyanis a kezdeti pozitív változásokat az időközben megemelkedő jövedelemszint lenullázta, sőt, az egészségkockázatot jelentő élelmiszerek fogyasztása 2019-re még emelkedett is 2011-hez viszonyítva (Berezvai et al., 2022).

Az ismertetett közlemény paradoxonjára vonatkozó spekulációk megvilágíthatják, hogy az egészségmagatartást számos olyan tényező hatása alakítja, amelyek — egy komplex rendszer elemeiként — egymást kölcsönösen befolyásolják. Emiatt a társadalom több szintjén megvalósított, sokelemű, az érintetteket bevonó intézkedéseket célszerű megteremteni, mindezt úgy, hogy a kiszámíthatatlanság miatt a folyamatos monitorozás tapasztalatai alapján lehetőség legyen módosításra. Az ilyen jellegű megközelítések levezethetők a „Népegészségügy 3.0”-nak címkézett szemléletből.¹

HIVATKOZÁSOK

Anderson, P., O'Donnell, A., Kaner, E., Llopis, E. J., Manthey, J., & Rehm, J. (2021). Impact of minimum unit pricing on alcohol purchases in Scotland and Wales: controlled interrupted time series analyses. *The Lancet. Public health*, 6(8), e557–e565. [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(21\)00052-9](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(21)00052-9)

Berezvai Z., Vitrai J., Tóth G., Brys Z., Bakacs M. és Joó T. (2022) Long-term impact of unhealthy food tax on consumption and the drivers behind: a longitudinal study in Hungary. Közlésre benyújtva: Health Policy

Információk a szerzőről

Vitrai József

Egészségfejlesztés, Budapest; MTA–SZTE Egészségfejlesztés Kutatócsoport, Szeged,

vitrai.jozsef@gmail.com

Válogatás korábbi lapszámok kapcsolódó cikkeiből

[Cikkismertetés: Globális helyzetjelentés az alkoholoról és egészségről 2018](#)

[Alkoholfogyasztás és az általa okozott betegségteher a világ 195 országában és különböző régióiban 1990 és 2016 között: szisztematikus elemzés a 2016-os Globális Betegségteher Vizsgálathoz](#)

[Az alkoholfogyasztás kockázati határértékének meghatározása 83 prospektív vizsgálaton keresztül](#)

¹ A szemlélettel részletesebben az Egészségfejlesztés Népegészségügy tematikus blokkja foglalkozik a folyóirat 2021 első számában